

32002L0019

L 108/7

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

24.4.2002

DYREKTYWA 2002/19/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
z dnia 7 marca 2002 r.
w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych
połączeń (dyrektywa o dostępie)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramow ⁽⁴⁾) określa cele ram regulacyjnych w dziedzinie sieci i usług łączności elektronicznej we Wspólnocie, w tym stacjonarnych i ruchomych sieci telekomunikacyjnych, sieci telewizji kablowej, sieci używanych do naziemnego nadawania, sieci satelitarnych oraz sieci internetowych, używanych do przekazywania zarówno głosu, faksów, danych, jak i obrazów. Takie sieci mogą wchodzić w zakres zezwoleń wydanych przez Państwa Członkowskie na mocy dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach ⁽⁵⁾) albo mogą być poddane zezwoleniom wydanym na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów. Przepisy niniejszej dyrektywy mają zastosowanie do takich sieci, które są używane do udostępniania publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej. Niniejsza dyrektywa obejmuje porozumienia zawierane pomiędzy usługodawcami w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń. Obowiązkom na mocy niniejszej dyrektywy nie poddano sieci niepublicznych, chyba że

sieci te, korzystając z dostępu do sieci publicznych, mogą być poddane wymogom ustanowionym przez Państwa Członkowskie.

(2) Usługi przekazywania treści, takie jak wprowadzanie do obrotu oferty sprzedaży pakietów dźwiękowych lub programów telewizyjnych, nie są objęte zakresem wspólnych ramowych uregulowań prawnych dotyczących sieci i usług łączności elektronicznej.

(3) Termin „dostęp” ma szerokie znaczenie i dlatego też należy dokładnie zdefiniować zakres jego użycia w niniejszej dyrektywie, niezależnie od tego, w jakim znaczeniu może on być używany w innych aktach wspólnotowych. Operator może być właścicielem sieci i urządzeń, bądź też może dzierżawić niektóre z nich albo nawet wszystkie.

(4) Przepisy dyrektywy 95/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie korzystania z norm transmisji sygnałów telewizyjnych ⁽⁶⁾ nie wprowadzały żadnego specyficznego systemu transmisji telewizji cyfrowej ani wymogów dotyczących usług, co umożliwiło podmiotom działającym na rynku podjęcie inicjatywy i rozwinięcie odpowiednich systemów. Za pośrednictwem Digital Video Broadcasting Group podmioty działające na rynku europejskim rozwinęły kilka systemów transmisji telewizyjnej stosowanych przez nadawców na całym świecie. Systemy te następnie zostały poddane normalizacji w Europejskim Instytucie Norm Telekomunikacyjnych (ETSI) i stały się zaleceniami Międzynarodowej Unii Telekomunikacyjnej. W odniesieniu do szerokoekranowej telewizji cyfrowej współczynnik 16:9 jest formatem odniesienia dla usług i programów telewizji szerokoformatowej i jest obecnie stosowany na rynkach Państw Członkowskich w wyniku decyzji Rady z dnia 22 lipca 1993 r. w sprawie planu działania we wprowadzaniu zaawansowanych usług telewizyjnych w Europie (93/424/EWG) ⁽⁷⁾.

(5) W ramach otwartego i konkurencyjnego rynku nie powinny istnieć ograniczenia, które uniemożliwiałyby przedsiębiorstwom negocjowanie pomiędzy sobą porozumień, w tym porozumień transgranicznych, dotyczących dostępu i wzajemnych połączeń, stosownie do regu-

⁽¹⁾ Dz.U. C 365 E z 19.12.2000, str. 215, oraz Dz.U. C 270 E z 25.9.2001, str. 161.

⁽²⁾ Dz.U. C 123 z 25.4.2001, str. 50.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 1 marca 2001 (Dz.U. C 277 z 1.10.2001, str. 72), wspólne stanowisko Rady z dnia 17 września 2001 r. (Dz.U. C 337 z 30.11.2001, str. 1) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 grudnia 2001 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 14 lutego 2002 r.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 33.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 21.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, str. 51.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 196 z 5.8.1993, str. 48.

- konkurencji, przewidziane w Traktacie. W kontekście kreowania bardziej efektywnego, prawdziwie ogólnoeuropejskiego rynku, z efektywną konkurencją, większym wyborem i bardziej konkurencyjnymi cenami dla konsumentów, przedsiębiorstwa, które otrzymują wnioski o dostęp lub wzajemne połączenia, powinny na ogół zawierać takie porozumienia według reguł handlowych oraz prowadzić negocjacje w dobrej wierze.
- (6) W odniesieniu do rynków, na których nadal występują duże różnice w pozycji negocjacyjnej pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami, a niektóre przedsiębiorstwa bazują przy świadczeniu swoich usług na infrastrukturze zapewnionej przez inne, wskazane jest ustanowienie uregulowań prawnych, które gwarantowałyby skuteczne funkcjonowanie rynku. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć uprawnienia do zabezpieczenia odpowiedniego dostępu, wzajemnych połączeń oraz interoperacyjności usług ze względu na interes użytkowników końcowych w sytuacji, gdy negocjacje handlowe okażą się bezowocne. W szczególności mogą one zapewnić możliwość podłączenia typu koniec-koniec poprzez nałożenie proporcjonalnych obowiązków na przedsiębiorstwa kontrolujące dostęp do użytkowników końcowych. Kontrolowanie środków dostępu może pociągać za sobą własność lub kontrolę fizycznego połączenia z użytkownikiem końcowym (stacjonarnym albo ruchomym) albo możliwość zmieniania lub wycofywania numeru bądź numerów niezbędnych do zapewnienia dostępu do punktu zakończenia sieci użytkownika końcowego. Z takim przypadkiem będziemy mieć do czynienia w sytuacji, gdy np. operatorzy sieciowi bezzasadnie ograniczają wybór dostępu użytkowników końcowych do portali i usług internetowych.
- (7) Krajowe środki prawne i administracyjne, które uzależniają zasady i warunki dostępu lub wzajemnych połączeń od rodzaju działalności podmiotu ubiegającego się o wzajemne połączenia, a w szczególności od rozmiaru jego inwestycji w infrastrukturę, a nie od świadczonych wzajemnych połączeń albo usług dostępu, mogą powodować zniekształcenie rynku, a tym samym mogą być niezgodne z regułami konkurencji.
- (8) Operatorzy sieciowi, którzy kontrolują dostęp do swoich klientów, dysponują wyłącznym numerem lub adresem identyfikacyjnym w opublikowanej serii numerów i adresów. Inni operatorzy sieciowi powinni mieć możliwość kierowania ruchu telefonicznego do takich klientów, a tym samym powinni mieć możliwość bezpośredniego lub pośredniego dostępu do wzajemnych połączeń z nimi. Tym samym obowiązujące prawa i obowiązki w zakresie negocjowania wzajemnych połączeń powinny zostać zachowane. Wskazane jest także zachowanie wymogów uprzednio określonych w dyrektywie 95/47/WE, z których wynikał obowiązek zapewnienia, by sieci cyfrowej łączności elektronicznej, używane w rozpowszechnianiu usług telewizyjnych i publicznie dostępne, mogły prowadzić dystrybucję usług i programów telewizji szerokoekranowej, tak by użytkownicy mieli możliwość odbierania takich programów w formacie, w jakim są one transmitowane.
- (9) Interoperacyjność stanowi korzyść dla użytkowników końcowych i jest ważnym celem, do którego realizacji zmierzają niniejsze uregulowania prawne. Wspieranie interoperacyjności to jedno z zadań krajowych organów regulacyjnych określonych w niniejszych uregulowaniach ramowych, które także zobowiązują Komisję do opublikowania listy norm i specyfikacji dotyczących świadczenia usług, technicznych interfejsów lub funkcji sieciowych, jako podstawa wspierania procesu harmonizacji w dziedzinie łączności elektronicznej. Państwa Członkowskie powinny zachęcać do stosowania opublikowanych norm lub specyfikacji w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zwiększenia interoperacyjności usług i swobody wyboru dla użytkowników.
- (10) Reguły konkurencji mogą okazać się niewystarczające dla zapewnienia różnorodności kulturowej i pluralizmu mediów w dziedzinie telewizji cyfrowej. Dyrektywa 95/47/WE nakreśliła ramy regulacyjne dla dopiero co rodzącego się przemysłu telewizji cyfrowej; ramy te, w tym w szczególności obowiązek zapewniania warunkowego dostępu na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach, powinny zostać utrzymane w mocy dla zapewnienia dostępności szerokiej gamy programów i usług. Rozwój technologii i rynku pociąga za sobą konieczność przeprowadzania regularnego przeglądu tychże obowiązków, zarówno dla Państw Członkowskich — w odniesieniu do ich rynków krajowych, jak i dla Komisji — w odniesieniu do rynku wspólnotowego, w szczególności celem określenia, czy uzasadnione byłoby nałożenie tychże wymogów w odniesieniu do nowych bram, takich jak elektroniczne przewodniki po programach (EPG) czy interfejsy programu aplikacyjnego (API) w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne dla zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do określonych usług cyfrowej transmisji. Państwa Członkowskie mogą wskazać te usługi cyfrowej transmisji, do których dostęp musi być zapewniony użytkownikom końcowym na mocy wszelkich przepisów ustawowych, wykonawczych czy administracyjnych, jakie uznają za niezbędne.
- (11) Państwa Członkowskie mogą także upoważnić krajowe organy regulacyjne do dokonywania przeglądu wymogów dotyczących warunkowego dostępu do usług przekazu cyfrowej transmisji; ma to umożliwić poprawną analizę rynku, ocenę tego, czy znieść albo zmienić wymogi nałożone na operatorów, którzy nie mają znaczącej pozycji na danym rynku. Takie zniesienie wymogów albo ich zmiana nie powinny negatywnie oddziaływać na dostęp użytkowników końcowych do takich usług ani na perspektywę wdrożenia efektywnej konkurencji.
- (12) Dla zapewnienia ciągłości istniejących umów i uniknięcia luk prawnych konieczne jest zagwarantowanie, by wymogi dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń, wynikające z art. 4, 6, 7, 8, 11, 12 oraz 14 dyrektywy 97/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 czerwca 1997 r. w sprawie wzajemnych połączeń w telekomunikacji ze względu na zapewnienie usług powszechnych oraz

interoperacyjności poprzez zastosowanie zasady otwartej sieci (ONP) ⁽¹⁾, wymogi dotyczące specjalnego dostępu wynikające z art. 16 dyrektywy 98/10/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci (ONP) w telefonii głosowej oraz w sprawie usług powszechnych w telekomunikacji w konkurencyjnym środowisku ⁽²⁾, wymogi dotyczące zastosowania pojemności transmisyjnej dzierżawionych łączy, wynikające z dyrektywy Rady 92/44/EWG z dnia 5 czerwca 1992 r. w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci do łączy dzierżawionych ⁽³⁾, zostały wstępnie uwzględnione w nowych ramach regulacyjnych, ale by jednocześnie poddawane były przeglądowi w zależności od zmiany istotnych czynników rynkowych. Taki przegląd powinien być również przeprowadzony w odniesieniu do organizacji objętych zakresem rozporządzenia (WE) nr 2887/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. w sprawie uwolnionego dostępu do pętli lokalnej ⁽⁴⁾.

- (13) Przegląd powinien zostać przeprowadzony przy zastosowaniu ekonomicznej analizy rynku, w oparciu o metodologię prawa konkurencji. Celem jest stopniowe zmniejszenie zakresu regulacji sektorowych uprzednio obowiązujących w miarę intensyfikacji konkurencji na rynku. Jednakże taka procedura będzie jednocześnie uwzględniała przejściowe problemy na rynku, takie jak te związane z międzynarodowym roamingiem i możliwością wystąpienia zatorów w wyniku rozwoju technologicznego, co może wymagać uprzedniego przyjęcia stosownych regulacji, np. w odniesieniu do sieci szerokopasmowych. Jest też możliwe, iż konkurencja będzie się rozwijać w zróżnicowanym tempie w zależności od danego segmentu rynku i że, zdaniem Państw Członkowskich, konieczne będzie zapewnienie krajowym organom regulacyjnym możliwości obniżenia regulacyjnych wymogów na rynkach, na których konkurencja przynosi oczekiwane efekty. Ażeby zapewnić, iż w podobnych okolicznościach uczestnicy rynkowi będą traktowani w ten sam sposób we wszystkich Państwach Członkowskich, Komisja powinna mieć możliwość czuwania nad harmonijnym stosowaniem przepisów niniejszej dyrektywy. Krajowe organy regulacyjne oraz krajowe organy właściwe w zakresie stosowania przepisów z dziedziny konkurencji powinny, w razie potrzeby, koordynować swoje działania, tak aby został zastosowany najbardziej odpowiedni środek naprawczy. W ramach układu o podstawowych usługach telekomunikacyjnych, w ramach Światowej Organizacji Handlu, Wspólnota oraz Państwa Członkowskie przyjęły zobowiązania dotyczące wzajemnych połączeń między sieciami telekomunikacyjnymi i zobowiązania te powinny być respektowane.
- (14) Dyrektywa 97/33/WE ustanawia szeroki zakres wymogów, jakie są nakładane na przedsiębiorstwa dysponujące znaczącą pozycją rynkową, w tym wymóg jawności, niedyskryminacji, rozdzielności księgowej, dostępności oraz kontroli cen, włączając w to oszacowanie kosztów.

Taki zakres wymogów powinien zostać utrzymany, ale ponadto, dla uniknięcia nadmiaru regulacji, wymogi te powinny zostać określone jako zestaw maksymalnych wymogów mogących mieć zastosowanie w odniesieniu do przedsiębiorstw. Jedynie wyjątkowo, w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych lub prawa wspólnotowego, stosowne może być nałożenie wymogów dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń na wszystkie podmioty uczestniczące w rynku, tak jak jest to obecnie w przypadku systemów warunkowego dostępu w usługach telewizji cyfrowej.

- (15) Nałożenie szczególnego wymogu na przedsiębiorstwo ze znaczącą pozycją rynkową nie powinno wiązać się z przeprowadzeniem dodatkowej analizy rynku, ale będzie wymagało uzasadnienia, że dany wymóg jest stosowny i proporcjonalny do charakteru zidentyfikowanego problemu.
- (16) Jawność zasad i warunków dostępu oraz wzajemnych połączeń, w tym cen, służy przyspieszaniu negocjacji, unikaniu sporów i daje uczestnikom rynku pewność, że usługa nie jest świadczona na dyskryminujących warunkach. Otwartość i jawność technicznych interfejsów może mieć szczególne znaczenie dla zapewnienia interoperacyjności. Jeżeli krajowy organ regulacyjny ustanowi wymóg ujawnienia danej informacji, może on także określić sposób, w jaki informacja ta powinna zostać udostępniona, np. sposób ujawnienia (na papierze lub elektronicznie) oraz czy będzie ona udostępniona bezpłatnie czy też nie, mając na uwadze rodzaj i cel danej informacji.
- (17) Zasada niedyskryminacji gwarantuje, że przedsiębiorstwa posiadające znaczną pozycję rynkową nie będą zniekształcać konkurencji, a w szczególności w sytuacji, gdy są one wertykalnie zintegrowanymi przedsiębiorstwami świadczącymi usługi przedsiębiorstwom, z którymi konkurują na detalicznych rynkach.
- (18) Rozdzielność księgowa umożliwia ujawnienie wewnętrznych transferów cenowych oraz umożliwia krajowym organom regulacyjnym weryfikację zgodności z zasadą niedyskryminacji, jeżeli powinna być ona zastosowana. W tym celu Komisja ogłosiła zalecenie 98/322/WE z dnia 8 kwietnia 1998 r. o wzajemnych połączeniach w zliberalizowanym rynku telekomunikacyjnym (część 2 — rozdzielność księgowa i księgowanie kosztów) ⁽⁵⁾.
- (19) Uczynienie obowiązkowym przyznawania dostępu do infrastruktury sieciowej może być uzasadnione zwiększaniem konkurencji, jednakże krajowe organy regulacyjne powinny zrównoważyć prawa właściciela infrastruktury do jej eksploatacji dla własnych korzyści z prawami

⁽¹⁾ Dz.U. L 199 z 26.7.1997, str. 32. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 98/61/WE (Dz.U. L 268 z 3.10.1998, str. 37).

⁽²⁾ Dz.U. L 101 z 1.4.1998, str. 24.

⁽³⁾ Dz.U. L 165 z 19.6.1992, str. 27. Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 98/80/WE (Dz.U. L 14 z 20.1.1998, str. 27).

⁽⁴⁾ Dz.U. L 366 z 30.12.2000, str. 4.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 141 z 13.5.1998, str. 6.

- innych usługodawców do dostępu do zasobów niezbędnych dla zapewnienia konkurencyjnych usług. Jeżeli na operatorów został nałożony obowiązek rozpatrywania uzasadnionych wniosków o dostęp i o użytkowanie elementów sieci i urządzeń towarzyszących, wnioski takie mogą być odrzucane jedynie w oparciu o obiektywne kryteria, takie jak techniczna wykonalność albo potrzeba zapewnienia integralności sieci. W razie odrzucenia wniosku strona poszkodowana może przekazać sprawę do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurami rozstrzygania sporów określonymi w art. 20 i 21 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej). Od operatora, na którego został nałożony obowiązek zapewnienia dostępu, nie można wymagać, by zapewniał taki rodzaj dostępu, jakiego nie jest w stanie zapewnić. Sam fakt, że krajowe organy regulacyjne nałożyły obowiązek zapewnienia dostępu do infrastruktury, co pociąga za sobą zwiększenie konkurencji w krótkiej perspektywie czasowej, nie powinien zniechęcać konkurentów do inwestowania w alternatywne rozwiązania, co pociągnie za sobą zwiększoną konkurencyjność w dłuższej perspektywie czasowej. Komisja opublikowała Komunikat o stosowaniu reguł konkurencji do porozumień o dostępie w sektorze telekomunikacyjnym ⁽¹⁾, w którym poruszone zostały te kwestie. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z prawem wspólnotowym, nakładać techniczne i operacyjne wymogi na podmioty świadczące dostęp lub korzystające z dostępu, którego przyznanie było obowiązkowe; w szczególności nakładanie norm technicznych winno być zgodne z przepisami dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r., ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych, oraz z zasadami dotyczącymi usług społeczeństwa informacyjnego ⁽²⁾.
- (20) Kontrola cen może okazać się niezbędna, jeżeli analiza rynkowa przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnego rynku wykaże nieefektywną konkurencję. Interwencja ustawodawcy może być tu stosunkowo niewielka, może np. polegać na wprowadzeniu obowiązku, by ceny selekcji operatora były rozsądne w rozumieniu przepisów dyrektywy 97/33/WE, albo znacznie większa, np. w razie wprowadzenia wymogu, zgodnie z którym ceny powinny odzwierciedlać ponoszone koszty, tak aby uzasadniało to poniesienie tychże kosztów, w sytuacji gdy konkurencja nie jest wystarczająco silna, by zapobiec narzucaniu wygórowanych cen. W szczególności operatorzy ze znaczącą pozycją rynkową powinni unikać wymuszania cen, gdy różnica pomiędzy ich ceną detaliczną a ceną wzajemnych połączeń narzuconą konkurentom, którzy świadczą podobne usługi detaliczne, nie pozwala na utrzymanie zrównoważonej konkurencji. Jeżeli krajowy organ regulacyjny obliczy koszty poniesione przy wdrażaniu usługi, której świadczenie jest obowiązkowe na mocy niniejszej dyrektywy, należy umożliwić dokonanie uzasadnionego zwrotu wniesionego kapitału, w tym kosztów siły roboczej i kosztów montażowych, wraz z wartością kapitału, jeżeli jest to niezbędne dla odzwierciedlenia bieżącej wartości aktywów i wydajności operacji. Metoda zwrotu kosztów powinna być stosowna w zależności od okoliczności, zważywszy na potrzebę zapewnienia efektywnej i zrównoważonej konkurencji oraz zwiększenia korzyści dla konsumenta.
- (21) Jeżeli krajowy organ regulacyjny nałoży obowiązek wprowadzenia księgowego systemu obliczania kosztów celem zwiększenia kontroli cen, będzie on mógł samodzielnie przeprowadzić coroczne badanie, ażeby upewnić się co do realizacji tego systemu obliczania kosztów, pod warunkiem że będzie on dysponował wykwalifikowanym personelem albo że przeprowadzi badanie za pośrednictwem innego wykwalifikowanego organu, niezależnego od operatora, którego badanie dotyczy.
- (22) Publikacja przez Państwa Członkowskie informacji zagwarantuje, że uczestnicy rynkowi oraz potencjalni nowi uczestnicy rynkowi będą znać zakres swoich praw i obowiązków oraz wiedzieć, gdzie szukać odpowiedniej szczegółowej informacji. Publikacja w krajowym biuletynie ułatwi zainteresowanym stronom w innych Państwach Członkowskich znalezienie stosownej informacji.
- (23) Dla zapewnienia wydajności ogólnoeuropejskiego rynku łączności elektronicznej Komisja powinna kontrolować elementy kosztów, które przyczyniają się do określenia cen dla użytkowników końcowych, oraz publikować zgromadzone informacje.
- (24) Rozwój rynku łączności elektronicznej oraz związanej z nią infrastruktury mógł negatywnie oddziaływać na środowisko i krajobrazy. Państwa Członkowskie powinny więc monitorować ten proces oraz, jeżeli będzie zachodziła taka potrzeba, podejmować działania zmierzające do zmniejszenia takich negatywnych skutków poprzez zawieranie odpowiednich porozumień oraz dokonywanie innych uzgodnień z właściwymi władzami.
- (25) Celem stwierdzenia, że prawo wspólnotowe jest właściwie stosowane, Komisja musi wiedzieć, które przedsiębiorstwa zostały wskazane jako mające znaczną pozycję rynkową, i wiedzieć, jakie wymogi zostały ustanowione w odniesieniu do uczestników rynku przez krajowe organy regulacyjne. Niezależnie od publikacji takiej informacji na szczeblu krajowym konieczne jest, by Państwa Członkowskie przesyłały takie informacje do Komisji. Jeżeli Państwa Członkowskie są zobowiązane przysyłać informacje Komisji, obowiązek ten może być realizowany w formie elektronicznej, po uzgodnieniu procedur odpowiedniej autentyfikacji.
- (26) Zważywszy na tempo rozwoju technologicznego i rynkowego, wdrożenie niniejszej dyrektywy powinno zostać

⁽¹⁾ Dz.U. C 265 z 22.8.1998, str. 2.

⁽²⁾ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, str. 37. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 98/48/WE (Dz.U. L 217 z 5.8.1998, str. 18).

poddane ocenie w terminie trzech lat od daty jej zastosowania w celu określenia, czy zostały zrealizowane cele w niej wskazane.

- (27) Środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy powinny być podejmowane zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽¹⁾.
- (28) Jako że cele proponowanego przedsięwzięcia, tj. ustanowienie zharmonizowanych ram prawnych dotyczących dostępu i wzajemnych połączeń do sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, a tym samym, z racji rozmiarów i skutków takiego przedsięwzięcia, mogą być one lepiej osiągnięte na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w art. 5 Traktatu. Stosownie do zasady proporcjonalności, określonej w tym artykule, zakres niniejszej dyrektywy nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia powyższych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

CEL, ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres i cel

1. Zgodnie z ramami prawnymi określonymi w dyrektywie 2002/21/WE (dyrektywie ramowej) niniejsza dyrektywa harmonizuje sposób, w jaki Państwa Członkowskie regulują dostęp do sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących i wzajemne połączenia. Celem dyrektywy jest ustanowienie ram prawnych, zgodnie z zasadami rynku wewnętrznego, dla regulowania stosunków pomiędzy dostawcami sieci i usług prowadzących do powstania zrównoważonej konkurencji, interoperacyjności usług łączności elektronicznej oraz korzyści dla konsumenta.

2. Niniejsza dyrektywa określa prawa i obowiązki operatorów oraz przedsiębiorstw ubiegających się o wzajemne połączenia i/lub dostęp do ich sieci albo urządzeń towarzyszących. Określa ona zadania dla krajowych organów regulacyjnych w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń oraz ustanawia procedury, które zapewnią, że wymogi nałożone przez krajowe organy regulacyjne będą podlegały stosownej ocenie, a w miarę potrzeby zostaną zniesione po tym, jak tylko pożądane cele zostaną osiągnięte.

Dostęp w rozumieniu niniejszej dyrektywy nie oznacza dostępu zapewnianego użytkownikom końcowym.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się definicje zawarte w art. 2 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

Ponadto wprowadza się następujące definicje:

- a) „dostęp” oznacza udostępnianie urządzeń i/lub usług innemu przedsiębiorstwu, na ściśle określonych warunkach, na zasadzie wyłączności albo braku wyłączności, celem świadczenia usług łączności elektronicznej. Obejmuje to m.in.: dostęp do elementów sieci i urządzeń towarzyszących, co może się wiązać z podłączeniem wyposażenia za pomocą stacjonarnych albo niestacjonarnych środków (w szczególności obejmuje to dostęp do pętli lokalnej oraz urządzeń i usług niezbędnych do obsługi pętli lokalnej), dostęp do fizycznej infrastruktury, w tym budynków, przewodów i masztów; dostęp do odpowiednich systemów oprogramowania, w tym do systemów operacyjnego wspierania, dostęp do translacji numerów albo systemów zapewniających ekwiwalentną funkcjonalność, dostęp do stacjonarnych i ruchomych sieci, a w szczególności do roamingu, dostęp do systemów warunkowego dostępu do usług telewizji cyfrowej, dostęp do sieciowych usług wirtualnych;
- b) „wzajemne połączenia” oznacza fizyczne i logiczne połączenia pomiędzy publicznymi sieciami łączności użytkowanymi przez jedno i to samo albo inne przedsiębiorstwo, celem umożliwienia użytkownikom jednego przedsiębiorstwa porozumiewania się z użytkownikami tego samego lub innego przedsiębiorstwa albo zapewnienia dostępu do usług innego przedsiębiorstwa. Usługi mogą być świadczone przez powyższe podmioty albo inne podmioty, które mają dostęp do sieci. Wzajemne połączenia stanowią specyficzny rodzaj dostępu realizowanego pomiędzy operatorami sieci publicznych;
- c) „operator” oznacza przedsiębiorstwo udostępniające lub upoważnione do udostępniania publicznych sieci łączności albo urządzeń towarzyszących;
- d) „telewizja szerokoe ekranowa” oznacza usługę telewizyjną, na którą składają się całkowicie lub częściowo programy wyprodukowane oraz przygotowane do nadania w całości w formacie szerokiego ekranu. W odniesieniu do usług telewizji szerokoe ekranowej współczynnik kształtu 16:9 jest formatem odniesienia;
- e) „pętla lokalna” oznacza fizyczny obwód łączący punkt zakończenia sieci w siedzibie abonenta z główną ramą dystrybucyjną albo równorzędnym urządzeniem w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 3

Ogólne ramy dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń

1. Państwa Członkowskie zapewnią, by nie istniały ograniczenia, które utrudniałyby przedsiębiorstwom w tym samym Państwie Członkowskim albo w różnych Państwach Członkowskich prowadzenie pomiędzy sobą negocjacji w sprawie umów o technicznych i handlowych warunkach dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń, zgodnie z prawem wspólnotowym. Przedsiębiorstwo ubiegające się o dostęp albo wzajemne połączenia nie musi mieć zezwolenia na działanie w Państwie Członkowskim, w którym ubiega się o dostęp albo wzajemne połączenia, jeżeli nie świadczy usług i nie obsługuje sieci w tym Państwie Członkowskim.

2. Nie naruszając art. 31 dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) ⁽¹⁾, Państwa Członkowskie nie będą utrzymywać w mocy prawnych czy administracyjnych środków, które zobowiązywałyby operatorów zapewniających dostęp albo wzajemne połączenia do oferowania różnych zasad i warunków różnym przedsiębiorstwom za świadczone równoważne usługi i/lub nakładających obowiązki, które nie są związane z rzeczywistymi usługami związanymi z dostępem i wzajemnymi połączeniami świadczonymi, nie uchybiając wymogom określonym w Załączniku do dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach).

Artykuł 4

Prawa i obowiązki przedsiębiorstw

1. Operatorzy publicznych sieci łączności mają prawo, a na wniosek innego uprawnionego przedsiębiorstwa obowiązek negocjowania wzajemnych połączeń celem świadczenia usług łączności elektronicznej publicznie dostępnych, w sposób zapewniający świadczenie tych usług oraz ich interoperacyjności w obrębie Wspólnoty. Operatorzy zapewnią dostęp i wzajemne połączenia innym przedsiębiorstwom na zasadach i warunkach zgodnych z wymogami nałożonymi przez krajowy organ regulacyjny zgodnie z art. 5, 6, 7 oraz 8.

2. Publiczne sieci łączności elektronicznej ustanowione dla dystrybucji usług telewizji cyfrowej muszą być w stanie dystrybuować programy i usługi telewizji szerokoekranowej. Operatorzy sieci, którzy odbierają i redystrybuują programy i usługi w formacie szerokiego ekranu, zachowują ten format.

3. Nie naruszając art. 11 dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach), Państwa Członkowskie będą wymagały, by przedsiębiorstwa, które otrzymują od innych przedsiębiorstw informacje przed, podczas albo po przeprowadzeniu negocjacji w sprawie zawarcia porozumień o dostępie albo wzajemnych połączeniach, używały tych informacji wyłącznie w celach, w jakich je otrzymały, oraz by zachowały poufność przekazywanych lub zachowywanych informacji. Uzyskane informacje nie mogą być przekazywane innym stronom, a w szczególności innym oddziałom, filiom lub partnerom, dla których mogłyby one stanowić konkurencyjną korzyść.

Artykuł 5

Prawa i zakres odpowiedzialności krajowych organów regulacyjnych w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń

1. Dla realizacji celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej) krajowe organy regulacyjne wspierają i, w razie potrzeby, zapewniają, zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, odpowiedni dostęp oraz wzajemne połączenia, jak również interoperacyjność usług, oraz wykonują swoje zadania w taki sposób, by promować wydajność, zrównoważoną konkurencję oraz zapewnić maksymalne korzyści dla użytkowników końcowych.

W szczególności i niezależnie od środków, które mogłyby zostać podjęte w stosunku do przedsiębiorstw dysponujących znaczącą pozycją rynkową zgodnie z art. 8, krajowe organy regulacyjne mogą nakładać:

- a) w granicach tego, co niezbędne dla zapewnienia możliwości połączenia typu koniec-koniec, obowiązki na przedsiębiorstwa, które kontrolują dostęp do użytkowników końcowych, w tym, w uzasadnionym przypadku, obowiązek wzajemnych połączeń ich sieci w sytuacji, kiedy nie zostało to jeszcze zrealizowane;
- b) na operatorów, w granicach tego, co jest niezbędne dla zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych, określonych przez Państwa Członkowskie — obowiązek zapewnienia dostępu do innych urządzeń, o których mowa w załączniku I, część II, na sprawliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach.

2. Nakładając na operatora obowiązek dostępu zgodnie z art. 12, krajowe organy regulacyjne mogą określić techniczne i operacyjne wymogi, jakie podmiot zapewniający ten dostęp lub osoby korzystające z tego dostępu będą musieli spełnić, zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania sieci. Wymogi związane z wdrażaniem szczegółowych norm i specyfikacji technicznych będą zgodne z art. 17 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

3. Obowiązki i wymogi nałożone na podstawie ust. 1 oraz 2 będą obiektywne, przejrzyste, proporcjonalne i niedyskryminujące oraz będą realizowane zgodnie z procedurami przewidzianymi w art. 6 oraz 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

⁽¹⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 51.

4. W zakresie dostępu i wzajemnych połączeń Państwa Członkowskie zapewnią, aby krajowy organ regulacyjny mógł z własnej inicjatywy interweniować w uzasadnionych przypadkach, albo na wnioski jednej ze stron, w razie braku porozumienia pomiędzy przedsiębiorstwami, celem zapewnienia przestrzegania celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy oraz procedurami, o których mowa w art. 6, 7, 20 oraz 21 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

ii) systemów dostępu warunkowego i innych urządzeń towarzyszących.

Strony, których dotyczy zmiana lub uchylenie danych wymogów, zostaną o tym powiadomione w odpowiednim terminie.

4. Wymogi określone w niniejszym artykule są stosowane niezależnie od pozostawionych Państwom Członkowskim uprawnień w zakresie nakładania obowiązków w związku z aspektami prezentacyjnymi elektronicznych przewodników po programach oraz podobnych środków prezentacji nawigacji.

ROZDZIAŁ III

Artykuł 7

OBOWIĄZKI NAKŁADANE NA OPERATORÓW ORAZ PROCEDURY PRZEGLĄDU RYNKU

Przeгляд uprzednio nałożonych obowiązków w związku z dostępem i wzajemnymi połączeniami

Artykuł 6

Systemy dostępu warunkowego oraz inne urządzenia

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by wymogi, o których mowa w załączniku I, część I, były spełnione w odniesieniu do dostępu warunkowego telewizorów i radiosłuchaczy w obrębie Wspólnoty do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od sposobu transmisji.

2. W związku z rozwojem rynku oraz technologii załącznik I może zostać zmieniony, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 14 ust. 3.

3. Niezależnie od przepisów ust. 1 Państwa Członkowskie mogą upoważnić krajowe organy regulacyjne, możliwie najszybciej po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, do dokonania przeglądu wymogów stosowanych zgodnie z przepisami niniejszego artykułu, poprzez przeprowadzenie analizy rynku zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo znieść stosowane wymogi.

Jeżeli w wyniku dokonanej analizy rynku krajowy organ regulacyjny ustali, że jeden lub więcej operatorów nie posiada znacznej pozycji rynkowej, będzie on mógł zmienić albo znieść wymogi dotyczące tychże operatorów, zgodnie z procedurami określonymi w art. 6 oraz 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), jednakże wyłącznie w zakresie:

- a) w jakim taka zmiana albo zniesienie nie naruszyłyby dostępu użytkowników końcowych do programów, kanałów oraz usług radiowych i telewizyjnych określonych zgodnie z art. 31 dyrektywy 2002/22/WE (dyrektywy ramowej); i
- b) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby perspektyw efektywnej konkurencji na rynkach dla:
 - i) detalicznych cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych; oraz

1. Państwa Członkowskie utrzymają w mocy wszelkie obowiązki związane z dostępem i wzajemnymi połączeniami, nałożone na przedsiębiorstwa udostępniające sieci i/lub usługi łączności publicznych i stosowane jeszcze przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy na mocy art. 4, 6, 7, 8, 11, 12 oraz 14 dyrektywy 97/33/WE, art. 16 dyrektywy 98/10/WE oraz art. 7 i 8 dyrektywy 92/44/EWG, do czasu, aż powyższe obowiązki zostaną poddane przeglądowi i zostanie podjęta w ich przedmiocie decyzja zgodnie z ust. 3.

2. Komisja wskaże właściwe rynki, z którymi związane są obowiązki, o których mowa w ust. 1, w pierwszym zaleceniu dotyczącym rynków relewantnych towarów i usług, oraz w decyzji określającej rynki ponadpaństwowe; zalecenie oraz decyzja zostaną uchwalone zgodnie z art. 15 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

3. Państwa Członkowskie zapewnią, by, możliwie najszybciej po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, krajowe organy regulacyjne dokonały analizy rynku, zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo uchylić powyższe obowiązki. Strony, których zmiana lub uchylenie takich obowiązków będzie dotyczyć, należy powiadomić w stosownym terminie.

Artykuł 8

Nakładanie, zmiana albo uchylenie obowiązków

1. Państwa Członkowskie zapewnią, by krajowe organy regulacyjne były upoważnione do nakładania obowiązków, o których mowa w art. 9-13.

2. Jeżeli, w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), dany operator został wskazany jako posiadający znaczącą pozycję na

danym rynku, stosownie do okoliczności, krajowe organy regulacyjne nałożą na niego obowiązki wymienione w art. 9-13 niniejszej dyrektywy.

3. Nie naruszając:

- przepisów art. 5 ust. 1 oraz ust. 2 i art. 6,
- przepisów art. 12 oraz 13 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), wymogu nr 7 z części B Załącznika do dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach), stosowanego na mocy art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, oraz art. 27, 28 i 30 dyrektywy 2002/22/WE (dyrektywy o usłudze powszechnej), a także stosownych przepisów dyrektywy 97/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych oraz ochrony prywatności w sektorze telekomunikacyjnym⁽¹⁾, które nakładają obowiązki na przedsiębiorstwa inne aniżeli te, które zostały wskazane jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, albo
- zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego,

krajowe organy regulacyjne nie będą nakładały obowiązków określonych w art. 9-13 na operatorów, którzy nie zostali wskazani zgodnie z ust. 2.

W wyjątkowych okolicznościach, jeżeli dany krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć na operatorów posiadających znaczącą pozycję rynkową obowiązki w zakresie dostępu czy wzajemnych połączeń inne niż te, które zostały wymienione w art. 9-13, przedstawi on w tej sprawie odpowiedni wniosek Komisji. Komisja, działając zgodnie z art. 14 ust. 2, podejmie decyzję, na mocy której zezwoli albo zabroni krajowemu organowi regulacyjnemu podjęcie takich środków.

4. Obowiązki nałożone zgodnie z niniejszym artykułem muszą opierać się na charakterze stwierdzonego problemu oraz muszą być proporcjonalne i uzasadnione w świetle celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej). Obowiązki te mogą być nałożone tylko po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 6 oraz 7 wspomnianej dyrektywy.

5. W związku z ust. 3 akapit pierwszy tiret trzecie krajowe organy regulacyjne będą zawiadamiać Komisję o podjętych przez nie decyzjach w kwestii nakładania, zmiany lub uchylecia obowiązków dotyczących niektórych uczestników rynku, zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

Artykuł 9

Obowiązek przejrzystości

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 8, nałożyć w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu obowiązek

przejrzystości, zgodnie z którym operatorzy muszą udostępniać publicznie określone informacje księgowe, specyfikacje techniczne, dane dotyczące sieci, zasady i warunki dostępu i ich użytkowania oraz ceny.

2. W szczególności, jeżeli dany operator jest poddany obowiązkowi niedyskryminacji, krajowe organy regulacyjne mogą zobowiązać go do opublikowania oferty ramowej, która będzie wystarczająco szczegółowa, aby zapewnić, że przedsiębiorstwa nie będą zmuszane do płacenia za środki, które nie są niezbędne dla świadczenia danej usługi; oferta ta zawiera opis istotnych ofert podzielonych na różne elementy w zależności od potrzeb rynku oraz zasady i warunki, w tym te dotyczące cen. Krajowy organ regulacyjny jest uprawniony między innymi do wprowadzenia zmian do oferty ramowej celem realizacji obowiązków nałożonych na mocy niniejszej dyrektywy.

3. Krajowe organy regulacyjne mogą szczegółowo określić, jakie informacje powinny być dostarczone, w jakim stopniu szczegółowości, oraz określić sposób ich publikacji.

4. Niezależnie od ust. 3, jeżeli dany operator poddany jest obowiązkowi na mocy art. 12 w zakresie uwolnionego dostępu do skrętki par metalowych przewodów pętli lokalnej, krajowe organy regulacyjne zapewnią, by nastąpiła publikacja oferty ramowej zawierającej co najmniej elementy wymienione w załączniku II.

5. Załącznik II może zostać zmieniony zgodnie z procedurą określoną w art. 14 ust. 3 w związku z rozwojem rynku oraz technologii.

Artykuł 10

Obowiązek niedyskryminacji

1. W odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć, zgodnie z art. 8, obowiązek niedyskryminacji.

2. Obowiązek niedyskryminacji polega w szczególności na tym, by operatorzy stosowali podobne wymogi w podobnych okolicznościach w stosunku do innych przedsiębiorstw świadczących podobne usługi oraz żeby świadczyli tym innym przedsiębiorstwom usługi i udostępniali informacje na takich samych warunkach i o tej samej jakości jak te, które zapewniają ich własnym oddziałom, ich filiom lub partnerom.

Artykuł 11

Obowiązki związane z rozdzielnością księgową

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 8, nałożyć w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności związanej z wzajemnymi połączeniami lub dostępem obowiązek rozdzielności księgowej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 24 z 30.1.1998, str. 1.

Mogą one w szczególności zobowiązać przedsiębiorstwo zintegrowane wertykalnie do ujawnienia hurtowych cen swoich usług oraz cen stosowanych w ramach transferu wewnętrznego między innymi po to, aby zapewnić wykonanie obowiązku niedyskryminacji przewidzianego w art. 10 albo, w razie potrzeby, aby zapobiec nieuczciwemu wzajemnemu subsydiowaniu się. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być zastosowane.

2. Nie naruszając art. 5 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), krajowe organy regulacyjne mogą, celem ułatwienia weryfikacji wykonywania obowiązku przejrzystości i niedyskryminacji, zobowiązać przedsiębiorstwa do dostarczenia im na ich żądanie dokumentów księgowych, w tym danych dotyczących przychodów pochodzących od osób trzecich. Krajowe organy regulacyjne mogą opublikować te informacje w takim zakresie, w jakim przyczynia się to do ustanowienia otwartego i konkurencyjnego rynku, mając na uwadze przestrzeganie przepisów prawa krajowego i wspólnotowego w zakresie tajemnicy handlowej.

Artykuł 12

Obowiązki związane z dostępem i użytkowaniem specyficznych urządzeń sieciowych

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na operatorów, zgodnie z art. 8, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie specyficznych elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących, w szczególności jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nierozsądnych zasad i warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby pojawienie się trwale konkurencyjnego rynku detalicznego albo nie byłyby w interesie użytkowników końcowych.

W szczególności na operatorów mogą zostać nałożone obowiązki:

- a) przyznania osobom trzecim dostępu do specyficznych elementów lub urządzeń sieciowych, w tym uwolnionego dostępu do pętli lokalnej;
- b) negocjowania w dobrej wierze z przedsiębiorstwami ubiegającymi się o dostęp;
- c) niewycofywania dostępu do urządzeń, jeżeli taki dostęp został już przyznany;
- d) oferowania szczególnych usług hurtowo celem odsprzedaży ich osobom trzecim;
- e) przyznania otwartego dostępu do technicznych interfejsów, protokołów albo innych kluczowych technologii niezbędnych do zapewnienia interoperacyjności usług albo do wirtualnych usług sieciowych;

- f) zapewnienia możliwości kolokacji lub innych form wspólnego korzystania z urządzeń, w tym wspólnego korzystania z przewodów, budynków lub masztów;
- g) świadczenia specyficznych usług niezbędnych dla zapewnienia użytkownikom końcowym interoperacyjności usług typu koniec-koniec, w szczególności w odniesieniu do usług w inteligentnych sieciach albo usług roamingu w sieciach ruchomych;
- h) zapewnienia dostępu do systemów pomocy operacyjnej albo podobnych systemów oprogramowania niezbędnych dla powstania uczciwej konkurencji w zakresie świadczenia usług;
- i) zapewnienia wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami albo urządzeniami sieciowymi.

Krajowe organy regulacyjne mogą uzupełnić powyższe obowiązki o wymogi dotyczące uczciwości, zasadności i terminowości.

2. Badając, czy zachodzą przesłanki nałożenia obowiązków, o których mowa w ust. 1, a zwłaszcza oceniając, czy te obowiązki są proporcjonalne w odniesieniu do celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), krajowe organy regulacyjne wezmą pod uwagę w szczególności następujące elementy:

- a) techniczną i ekonomiczną wiarygodność użytkowania lub wprowadzania konkurencyjnych urządzeń, mając na uwadze tempo ewolucji rynku oraz rodzaj danych wzajemnych połączeń i dostępu;
- b) stopień wykonalności zapewnienia proponowanego dostępu, mając na uwadze dostępną pojemność;
- c) pierwotne inwestycje właściciela urządzeń, mając na uwadze ryzyko związane z inwestycjami;
- d) konieczność zapewnienia długoterminowej konkurencji;
- e) w zależności od okoliczności ewentualne odpowiednie prawa własności intelektualnej;
- f) świadczenie usług ogólnoeuropejskich.

Artykuł 13

Kontrola cen i obowiązki związane z systemem księgowania kosztów

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na operatorów, zgodnie z art. 8, obowiązki związane ze zwrotem kosztów oraz kontrolą cen, w tym obowiązki związane z określaniem cen w zależności od ponoszonych kosztów oraz obowiązki dotyczące systemów księgowania kosztów, w odniesieniu do udostępniania szczególnych rodzajów wzajemnych połączeń lub dostępu, jeżeli przeprowadzona analiza rynku wskazuje, że dany operator

mógłby, w przypadku braku efektywnej konkurencji, utrzymać ceny na stosunkowo wysokim poziomie albo wymuszać ze szkodą dla użytkowników końcowych. Krajowe organy regulacyjne będą miały na uwadze dokonane przez operatora inwestycje oraz umożliwią mu uzyskanie zwrotu stosowanej części użytego kapitału, uwzględniając poniesione ryzyko.

2. Krajowe organy regulacyjne zapewnią, by wszelkie mechanizmy uzyskiwania zwrotu kosztów oraz metodologie taryfikacji, jakie mają obowiązywać, zmierzały do promowania wydajności oraz równoważonej konkurencji i maksymalizacji korzyści konsumenta. W tym względzie krajowe organy regulacyjne mogą także wziąć pod uwagę ceny obowiązujące na porównywalnych rynkach konkurencyjnych.

3. Jeżeli dany operator ma obowiązek określania cen w zależności od kosztów, to na nim spoczywa ciężar dowodu, że należności są określone w zależności od kosztów, uwzględniając stopę zwrotu inwestycji. W celu obliczenia kosztów skutecznego świadczenia danej usługi krajowe organy regulacyjne mogą zastosować metody księgowania kosztów inne od tych, które stosuje przedsiębiorstwo. Krajowe organy regulacyjne mogą zażądać od danego operatora całościowego uzasadnienia stosowanych cen, a w razie potrzeby — odpowiedniego dostosowania tych cen.

4. Jeżeli wdrożenie danego systemu księgowania kosztów stało się obowiązkowe w ramach kontroli cen, krajowe organy regulacyjne zapewnią, by został udostępniony publicznie opis danego systemu księgowania kosztów, zawierający co najmniej wskazanie kategorii, do jakich zostały zaliczone odpowiednie koszty, oraz reguł stosowanych w zakresie rozdziału kosztów. Kontrola wdrażania danego systemu księgowania kosztów powierzona będzie niezależnemu organowi kompetentnemu w tym zakresie. Co roku publikowane będzie oświadczenie o zgodności z obowiązującymi wymogami.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY PROCEDURALNE

Artykuł 14

Komitet

1. Komisja będzie wspomagana przez Komitet ds. Łączności powołany na mocy art. 22 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

2. W razie odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 3 oraz 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając przepisy art. 8 tej decyzji.

3. W razie odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 oraz 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając przepisy art. 8 tej decyzji.

Termin wskazany w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE wynosi trzy miesiące.

4. Komitet uchwała swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 15

Publikacja i dostęp do informacji

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by szczegółowe obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na mocy przepisów niniejszej dyrektywy były przedmiotem publikacji, określającej odnośne rynki towarów i usług oraz rynki geograficzne. Państwa Członkowskie zapewniają, by uaktualniona informacja, niebędąca informacją poufną, a w szczególności nie dotycząca tajemnicy przedsiębiorstwa, była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do tej informacji.

2. Państwa Członkowskie prześlą Komisji kopie takiej opublikowanej informacji. Komisja udostępni tę informację w przystępny sposób oraz przekaze ją Komitetowi ds. Łączności w razie potrzeby.

Artykuł 16

Notyfikacja

1. Państwa Członkowskie dostarczą Komisji wykaz krajowych organów regulacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w niniejszej dyrektywie najpóźniej do daty rozpoczęcia jej stosowania, o którym mowa w art. 18 ust. 1 akapit drugi.

2. Krajowe organy regulacyjne przekażą Komisji nazwy operatorów, których dla celów niniejszej dyrektywy uznaje się za posiadających znaczącą pozycję rynkową, oraz obowiązki, jakie zostały na nich nałożone na mocy niniejszej dyrektywy. Jakakolwiek zmiana obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa objęte przepisami niniejszej dyrektywy musi być niezwłocznie notyfikowana Komisji.

Artykuł 17

Procedura przeglądu

Komisja będzie dokonywać okresowego przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz będzie składać Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdania, po raz pierwszy nie później niż po upływie trzech lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy, określonej w art. 18 ust. 1 akapit drugi. W tym celu Komisja może zażądać od Państw Członkowskich informacji, które powinny zostać niezwłocznie dostarczone.

Artykuł 18

Transpozycja

1. Państwa Członkowskie przyjmują i publikują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie najpóźniej do 24 lipca 2003 r. O przyjętych przepisach Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję.

Państwa Członkowskie stosują powyższe przepisy, począwszy od dnia 25 lipca 2003 r.

Przyjmując odnośne przepisy, Państwa Członkowskie zapewnią, by zawierały one odniesienie do niniejszej dyrektywy lub by odniesienie to towarzyszyło ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 20

Adresaci

2. Państwa Członkowskie przekazują Komisji teksty przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą oraz wszelkich późniejszych zmian w tych przepisach.

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Artykuł 19

Sporządzono w Brukseli, dnia 7 marca 2002 r.

Wejście w życie

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

P. COX

J. C. APARICIO

Przewodniczący

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WARUNKI DOSTĘPU TELEWIZÓW I RADIOSŁUCHACZY ZE WSPÓLNOTY DO CYFROWYCH USŁUG TELEWIZYJNYCH I RADIOWYCH

Część pierwsza: **Warunki związane z systemami dostępu warunkowego stosowanymi na mocy art. 6 ust. 1**

Państwa Członkowskie zapewnią, by, zgodnie z art. 6, następujące warunki znalazły zastosowanie w odniesieniu do dostępu telewizorów i słuchaczy radiowych ze Wspólnoty do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od środków przekazu:

- a) systemy dostępu warunkowego użytkowane na rynku wspólnotowym muszą mieć techniczną pojemność niezbędną dla niekosztownej transkontroli, która umożliwiałaby wykonywanie całkowitej kontroli usług opierających się na takich systemach warunkowego dostępu, przez operatorów sieci telewizji kablowej, na szczeblu lokalnym albo regionalnym;
- b) wszyscy operatorzy systemów warunkowego dostępu, niezależnie od środków przekazu, którzy zapewniają usługi dostępu do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, i od których są uzależnieni nadawcy w zakresie docierania do wszelkich grup potencjalnych telewizorów i radiosłuchaczy, muszą:
 - zaproponować wszelkim nadawcom na warunkach równych, rozsądnych i niedyskryminujących, zgodnych z regułami wspólnotowego prawa konkurencji, usługi techniczne umożliwiające, by świadczone przez nich cyfrowe usługi telewizyjne i radiowe były odbierane przez telewizorów albo radiosłuchaczy upoważnionych do tego za pośrednictwem dekodery dostarczonych przez operatorów usług, oraz dostosować się do reguł wspólnotowego prawa konkurencji,
 - utrzymywać rozdzielność księgową w odniesieniu do działalności świadczenia usług dostępu warunkowego;
- c) przyznając licencje producentom wyposażenia dla konsumentów, uprawnieni z prawa własności przemysłowej w zakresie produktów i usług systemów warunkowego dostępu muszą czynić to na warunkach sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących. Przyznawanie licencji, dokonywane przy uwzględnieniu czynników technicznych i handlowych, nie może zostać poddane przez uprawnionych z prawa własności przemysłowej warunkom, które zakazują, powodują niszczenie lub zniechęcają do wprowadzenia do tego samego produktu:
 - interfejsu wspólnego pozwalającego na połączenie wielu innych systemów dostępu, lub
 - środków charakterystycznych dla innego systemu dostępu, pod warunkiem, że licencjodawca spełnia odpowiednie i uzasadnione wymogi, zapewniając, w takim zakresie, w jakim go to dotyczy, bezpieczeństwo transakcji operatorów systemów warunkowego dostępu.

Część II: Inne urządzenia, w stosunku do których mogą być zastosowane warunki określone w art. 5 ust. 1 lit. b)

- a) Dostęp do interfejsów programu aplikacyjnego (API);
- b) Dostęp do elektronicznych przewodników po programach (EPG).

ZAŁĄCZNIK II

MINIMALNA LISTA ELEMENTÓW, KTÓRE MUSZĄ BYĆ ZAWARTE W OFERCIE RAMOWEJ DLA UWOLNIONEGO DOSTĘPU DO SKRĘTKI PAR METALOWYCH PRZEWODÓW PĘTLI LOKALNEJ ORAZ OPUBLIKOWANE PRZEZ NOTYFIKOWANYCH OPERATORÓW

Dla celów niniejszego Załącznika będą miały zastosowanie następujące definicje:

- a) „podpętla lokalna” oznacza częściową pętlę lokalną łączącą punkt zakończenia sieci w siedzibie abonenta z punktem koncentratora albo określonym punktem dostępu pośredniego do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej;
- b) „uwolniony dostęp do pętli lokalnej” oznacza pełny uwolniony dostęp do pętli lokalnej oraz współdzielony dostęp do pętli lokalnej; nie pociąga za sobą zmian we własności pętli lokalnej;
- c) „pełny uwolniony dostęp do pętli lokalnej” oznacza świadczenie na rzecz podmiotu uprawnionego dostępu do pętli lokalnej albo podpętli lokalnej notyfikowanego operatora zezwalające na użytkowanie pełnego spektrum częstotliwości skrętki par metalowych przewodów;
- d) „współdzielony dostęp do pętli lokalnej” oznacza świadczenie na rzecz podmiotu uprawnionego dostępu do lokalnej pętli albo podpętli lokalnej notyfikowanego operatora zezwalające na użytkowanie niegłosowego pasma częstotliwości skrętki par metalowych przewodów; pętla lokalna nadal jest używana przez notyfikowanego operatora dla zapewnienia usług telefonicznych ogółowi ludności.

A. Warunki uwolnionego dostępu do pętli lokalnej

1. Elementy sieci, do których oferowany jest dostęp, obejmujący w szczególności następujące elementy:
 - a) dostęp do pętli lokalnych;
 - b) dostęp do niegłosowego pasma częstotliwości pętli lokalnej, w przypadku współdzielonego dostępu do pętli lokalnej.
2. Informacje dotyczące lokalizacji fizycznych punktów dostępu ⁽¹⁾, dostępność pętli lokalnych w ściśle oznaczonych partiach sieci.
3. Techniczne warunki związane z dostępem do pętli lokalnych i ich użytkowaniem, w tym charakterystyka techniczna skrętki par metalowych przewodów.
4. Procedury zamawiania i świadczenia usług, ograniczenia dotyczące użytkowania.

B. Usługi kolokacyjne

1. Informacja o odpowiednich punktach notyfikowanego operatora ⁽¹⁾.
2. Opcje kolokacyjne w punktach wskazanych w pkt 1 (w tym fizyczna kolokacja oraz, stosownie do okoliczności, kolokacja na odległość oraz kolokacja wirtualna).
3. Charakterystyka wyposażenia: ograniczenia, jeżeli występują, dotyczące wyposażenia, które może być poddane kolokacji.
4. Kwestie bezpieczeństwa: środki wdrożone przez notyfikowanych operatorów dla zapewnienia bezpieczeństwa ich lokalizacji.
5. Warunki dostępu dla personelu konkurencyjnych operatorów.
6. Normy bezpieczeństwa.
7. Zasady dotyczące podziału przestrzeni, jeżeli przestrzeń kolokacyjna jest ograniczona.
8. Warunki, w jakich podmioty uprawnione mogą badać lokalizacje, w których dostępna jest fizyczna kolokacja, albo punkty, w których odmówiono kolokacji w związku z niewystarczającą pojemnością.

⁽¹⁾ Dostępność tych informacji może być ograniczona jedynie na rzecz zainteresowanych stron, celem uniknięcia ewentualnego zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego.

C. Systemy informacyjne

Warunki dostępu do systemów pomocy operacyjnej, systemów informacyjnych albo baz danych do przygotowania zamówień, dostaw, zamawiania, konserwacji, reklamacji oraz fakturowania notyfikowanego operatora.

D. Warunki świadczenia usług

1. Terminy odpowiedzi na wnioski o świadczenie usług i dostawę urządzeń, porozumienia dotyczące poziomu usług, rozwiązywanie problemów, procedury powrotu do zwykłego poziomu usług oraz parametry jakości usług.
 2. Standardowe warunki umowne, w tym, stosownie do okoliczności, odszkodowania przewidziane w razie nieprzebrzegania terminów.
 3. Ceny albo metody taryfikacji dla każdej usługi, funkcji i urządzenia wskazanego powyżej.
-